

15 –Amaliy mashg'ulot

Elektr olish manbalarining turlari haqidagi bilimlaringiz.

Ishdan maqsad: Elektr olish manbalarining turlarini o'rganish va ularning ijobiy, salbiy holatlarini taxlil qilish:

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 26 may, PQ-3012-son qarorida 2017-2021 yillarda qayta tiklanuvchi energetikani yanada rivojlantirish, iqtisodiyot tarmoqlari va ijtimoiy sohada energiya samaradorligini oshirish chora-tadbirlari dasturi qabul qilindi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2015 yilning 5 maydagi PQ-2343-sonli qarori bilan tasdiqlangan, 2015 — 2019 yillarda iqtisodiyot tarmoqlari va ijtimoiy sohada energiya sig'imini qisqartirish, energiyani tejaydigan texnologiyalar va tizimlarni joriy etish chora-tadbirlari Dasturi doirasida keyingi yillarda respublikamizning iqtisodiyot tarmoqlari va ijtimoiy sohasida energiya tejamkorligini ta'minlashga qaratilgan keng qamrovli chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Qaytalanuvchi energiya manbalari. Birorjism (qattiq, suyuqva gaz holatida) o'zen ergiyasini, energiyani boshqa turga aylantiruvchi imoslamaga uzatib yana harakatda bo'lsa hamda o'zenergiyasini hohlagan marta uzatib o'zi yo'q olib ketmasa bunday manbaga qayta tiklanuvchi energiya manbalarideyiladi (shamol, quyosh, suv sathining ko'tarilib tushishi, to'lqinlar, kichik-va mini-hamda mikro GESlar, geotermal, kosmik, bioyoqilg'i, vodorod va kvant).

Qaytalanmaydigan energiya manbalari. Organik yokilg'ilardanbir marta foydalanilgandansungundankaytafoydalanibbulmaydi.

SHuninguchunularniqaytalanmaydigan energiya manbalarihamdebataladi (organik yoqilg'ilar-neftmahsulotlari, toshko'mirvaboshqahar xil qattiqyoqilg'ilar, gaz, atom vaboshqalar).

Ana'naviy energiya manbalari. Amaliy jihatdanboshka energiya turlarigakaraganda elektroenergiya olishosonvaishlabchikilgan elektro-energiyani uzok masofalargauzatishimkonibulganmanbalarigaana'naviy energiya manbalarideyiladi (organik yoqilg'ilar-neftmahsulotlari, toshko'mirvaboshqahar xil qattiqyoqilg'ilar, gaz, atom vaboshqalar).

Noana'naviy energiya manbalari. Organik yoqilg'ilardaishlaydiganana'naviy energiya manbalarior'nnibosibelektrenergiyasi (yokiboshqazarurturdagi energiya) olishimkoniniberadigan, hozirchakengqo'llanilmaydiganusul, qurilmayokiinshootlargaanoana'naviy energiya manbalarideyiladi (shamol, quyosh, suvsathiningko'tarilibtushishi, to'lqinlar, kichik-va mini- hamdamikroGESlar, geotermal, kosmik, bioyoqilg'i, vodorod va kvant).

Issiqlik, gidravlik va gidroakkumulyasion, to‘lqinlar, geotermal, atom, quyosh, shamol, biomassa va boshqa energiya turlari.

Issiqlik elektrostansiyalari (IES), organik yoqilg‘ilar(ko‘mir, neft mahsulotlari va gaz)ni yoqish natijasida hosil bo‘ladigan issiqlik energiyasini elektroenergiyaga aylantirib beruvchi energetik agregatlardir. Organik yoqilg‘ilardan bir marta foydalanilgandan so‘ng undan qayta foydalanib bo‘lmaydi.

SHuninguchunularniqaytalanmaydigan energiya manbalarihamdebataladi.

Qaytalanmaganligiuchunulardantejab-

tergabfoydalanishxamdaularningo‘rminibosadiganboshqaarzonelektroenergiyaolish mumkinbulganusullardanfoydalanishlozim.

SHuningbilanbirkatorda,

issiklikelektrostansiyalarinigchiqindilariatrof-muhitgakattazararetkazadi.

Atom elektrostansiyalari (AES) atom (yadro) energiyasini elektroenergiyaga aylantirib beradi. Atom reaktori energiya generatori hisoblanadi. AES yadro yoqilg‘isi (uran, plutoniy va boshqalar)da ishlaydi. Yadro yoqilg‘isining zahiralari organik yoqilg‘ilarning zahiralari dandak kattamiqdordak o‘g‘dir.

Suv energiyasi. Hidroelektrostansiyalar (GES) – gidrotexnik inshootlar va energetik jihozlarning majmuasidan iborat bo‘lib,

ularning yordamida suvoqimining energiyasini elektroenergiyaga aylantirib beriladi.

GESlarning kurish natijasida ham atrof muhitga zararli etkaziladi:

daryo lar oqimiga to‘shilish bilan ularning o‘zaro o‘zgarib ketadi,

judakattamaydonsuv ostida qoladi, flora va faunaga kattazararli etkaziladi.

Issiqlik energetikasiga qaraganda suvoqimining energiyasining asosiy xususiyatlaridan biri, uning qaytalanib turishidir.

Kattabosimli GES

Energiya turi	Ijobiy tomonlari	Kamchiliklari
Quyosh energiyasi		
Gidro energiyasi		
Shamol energiyasi		
Biogaz		
Geotermal energiya		

15 –Amaliy mashg’ulot

Elektr olish manbalarining turlari haqidagi bilimlaringiz.

Ishdan maqsad: Elektr olish manbalarining turlarini o’rganish va ularning ijobiy, salbiy holatlarini taxlil qilish:

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 26 may,PQ-3012-son qarorida 2017-2021 yillarda qayta tiklanuvchi energetikani yanada rivojlantirish, iqtisodiyot tarmoqlari va ijtimoiy sohada energiya samaradorligini oshirish chora-tadbirlari dasturi qabul qilindi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2015 yilning 5 maydagi PQ-2343-sonli qarori bilan tasdiqlangan, 2015 — 2019 yillarda iqtisodiyot tarmoqlari va ijtimoiy sohada energiya sig‘imini qisqartirish, energiyani tejaydigan texnologiyalar va tizimlarni joriy etish chora-tadbirlari Dasturi doirasida keyingi yillarda respublikamizning iqtisodiyot tarmoqlari va ijtimoiy sohasida energiya tejamkorligini ta’minlashga qaratilgan keng qamrovli chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Qaytalanuvchi energiya manbalari. Birorjism (qattiq, suyuqva gaz holatida) o‘zen ergiyasini, energiyani boshqa turga aylantiruvch imoslamaga uzatib yana harakatda bo‘lsa hamda o‘zen energiyasini hohlagan marta uzatib o‘zi yo‘q olib ketmasa bunday manbaga qayta tiklanuvchi energiya manbalarideyiladi (shamol, quyosh, suv sathining ko‘tarilib tushishi, to‘lqinlar, kichik-va mini-hamda mikro GESlar, geotermal, kosmik, bioyoqilg‘i, vodorod va kvant).

Qaytalanmaydigan energiya manbalari. Organik yokilg‘ilardanbir marta foydalanilgandansungundankaytafoydalanibbulmaydi.

SHuninguchunularniqaytalanmaydigan energiya manbalarihamdebataladi (organik

yoqilg'ilar-neftmahsulotlari, toshko'mirvaboshqahar xil qattiqyoqilg'ilar, gaz, atom vaboshqalar).

Ana'naviy energiya manbalari. Amaliy jihatdanboshka energiya turlarigakaraganda elektroenergiya olishosonvaishlabchikilgan elektro-energiyani uzok masofalargauzatishimkonibulganmanbalarigaana'naviy energiya manbalarideyiladi (organik yoqilg'ilar-neftmahsulotlari, toshko'mirvaboshqahar xil qattiqyoqilg'ilar, gaz, atom vaboshqalar).

Noana'naviy energiya manbalari. Organik yoqilg'ilardaishlaydiganana'naviy energiya manbalarior'ninibosibelektrenergiyasi (yokiboshqazarurturdagi energiya) olishimkoniniberadigan, hozirchakengqo'llanilmaydiganusul, qurilmayokiinshootlargaanoana'naviy energiya manbalarideyiladi (shamol, quyosh, suvsathiningko'tarilibtushishi, to'lqinlar, kichik-va mini- hamdamikroGESlar, geotermal, kosmik, bioyoqilg'i, vodorod va kvant).

Issiqlik, gidravlik va gidroakkumulyasion, to'lqinlar, geotermal, atom, quyosh, shamol, biomassa va boshqa energiya turlari.

Issiqlik elektrostansiyalari (IES), organik yoqilg'ilar(ko'mir, neft mahsulotlari va gaz)ni yoqish natijasida hosil bo'ladigan issiqlik energiyasini elektroenergiyaga aylantirib beruvchi energetik agregatlardir. Organik yoqilg'ilardan bir marta foydalanilgandan so'ng undan qayta foydalanib bo'lmaydi.

SHuninguchunularniqaytalanmaydigan energiya manbalarihamdebataladi.

Qaytalanmaganligiuchunulardantejab-

tergabfoydalanishxamdaularningo'rminibosadiganboshqaarzonelektroenergiyaolish mumkinbulganusullardanfoydalanishlozim.

SHuningbilanbirkatorda, issiklikelektrostansiyalarinigchiqindilariatrof-muhitgakattazararetkazadi.

Atom elektrostansiyalari (AES) atom (yadro) energiyasini elektro-energiyagaaylantiribberadi. Atom reaktori energiya generatorihisoblanadi. AES yadro yoqilg'isi(uran, plutoniy vaboshqalar)da ishlaydi. YAdro yoqilg'isiningzahiralar organik yokilg'ilarzahiralaridankattamiqdordako'pdir.

Suvenergiyasi. Hidroelektrostansiyalar (GES) – gidrotexnik inshootlarva energetik jihozlarmajmuasidaniboratbo'lib,

ularningyordamidasuvoqimienergiyasielektroenergiyaaylantiribberiladi.

GESlarnikurishnatijasidahamatrofmuhitgazararetkaziladi:

daryolaroqimito'silishibilanularningo'zanio'zgaribketadi,

judakattamaydonsuvostidaqoladi, flora vafaunagakattazararetkaziladi.

Issiqlikenergetikasigaqaragandasuvoqimienergiyasiningasosiyxususiyatlaridanbiri, uningqaytalanibturishidir.

Kattabosimli GES

Energiya turi	Ijobiy tomonlari	Kamchiliklari
Quyosh energiyasi		
Gidro energiyasi		
Shamol energiyasi		
Biogaz		
Geotermal energiya		